

Соціально-економічна оцінка сценаріїв
довгострокового розвитку енергетики з
використанням обчислювальної моделі
загальної рівноваги

Чепелев Максим

Інститут економіки та прогнозування НАН України

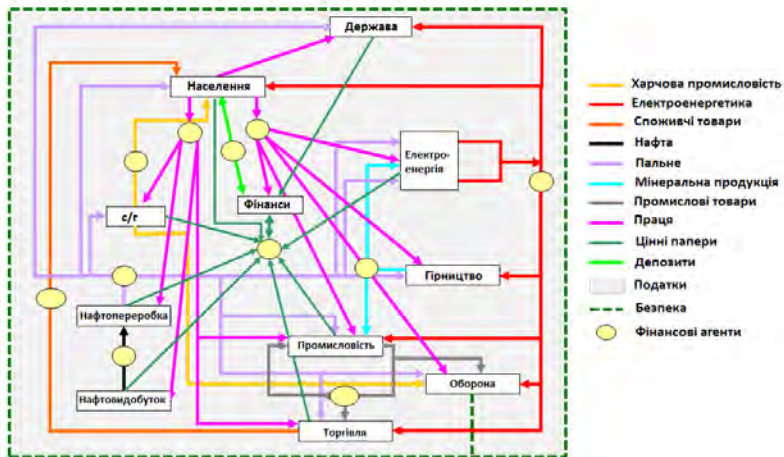
chepeliev@ief.org.ua

6 листопада, 2014

Структура презентації

- 1 Соціально-економічні наслідки енергетичної політики
- 2 Огляд інструментарію обчислюваних моделей загальної рівноваги
- 3 Обчислювана модель загальної рівноваги України
- 4 Комплексне моделювання розвитку енергетики
- 5 Резюме

Інтеграція енергетики в економічну систему

Енергетичний сектор в економіці України

Для домогосподарств

- Товари першої необхідності.
- Становлять понад **8%** сукупних витрат.

У виробничих процесах

- Припадає понад **22.5%** всього проміжного споживання.
- **10.3%** сукупного випуску.

Міжнародна торгівля

Понад **30%** всіх імпортованих товарів та послуг становлять паливно-енергетичні ресурси.

Екологія

На підприємства ПЕК припадає понад **77%** загальної емісії ПГ.

Макро погляд на енергетичний сектор

Моделі типу "з гори вниз":

- економічна система;
- комплексність опису;
- високий рівень абстракції.

Моделі типу "знизу вгору":

- енергетична система;
- інженерний підхід;
- велика кількість технологій.

Що таке ОМЗР?

Обчислювана модель загальної рівноваги (ОМЗР) це економіко-математична модель, яка поєднує в собі:

- **виробників** (фірми, підприємства), які намагаються максимізувати прибуток та мінімізувати витрати;
- **домогосподарства**, які максимізують корисність, обираючи обсяги споживання товарів та послуг, виходячи з цін;
- **ринки**, на яких ціни встановлюються таким чином, щоб врівноважити попит і пропозицію;
- **інших економічних агентів**: державу, інвесторів, страхові фонди тощо.

Приклади використання ОМЗР

Інструментарій ОМЗР дозволяє вирішувати **широкий клас економічних задач**, включаючи:

- аналіз зміни умов та режимів торговельної політики;
- дослідження заходів екологічної політики;
- цінові реформи на внутрішньому ринку;
- вивчення питань впливу зовнішньоекономічної кон'юнктури на національну економіку;
- дослідження економічних наслідків реалізації податкової реформи та ін.

Основні переваги ОМЗР

- Поєднання загальноприйняти теоретичних положень та деталізованих статистичних даних;

Оптимізація на мікрорівні

- домогосподарства реагують на зміни цін;
- фірми змінюють обсяги виробництва у відповідь на ринкові зміни;

Кількісна оцінка заходів економічної/енергетичної політики

- можна оцінювати переваги та недоліки конкретних заходів;
- порівняльний аналіз альтернативних політик;

Типові вихідні змінні ОМЗР

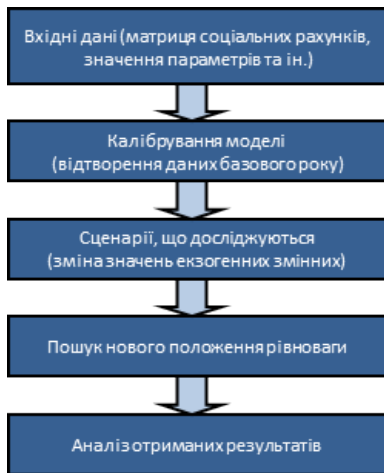
Характерні всім моделям:

- випуск;
- ВВП;
- інвестиції;
- експорт та імпорт;
- кінцеве споживання та заощадження населення;
- податкові платежі;
- цінові індекси;
- оплата праці;

Специфічні:

- продуктивність;
- екологічні індикатори (обсяги, інтенсивність викидів);

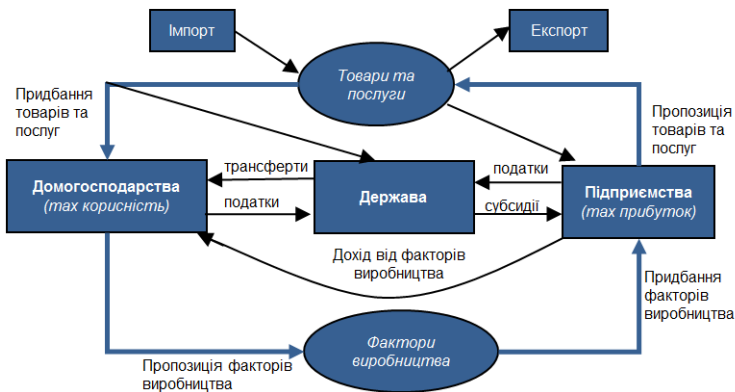
Етапність аналізу на базі ОМЗР

ОМЗР України: ключові характеристики

- Має **динамічний** та **статичний** варіанти.
- Побудована на базі таблиці "витрати-випуск" України, даних Національних рахунків та мікрофайлів опитувань домогосподарств.
- В основі динамічного варіанту лежить базовий сценарій до **2050** року.
- **Домогосподарства** розділені на **10** груп за рівнем доходів.
- **Розширений енергетичний блок**.
- Виробники розділені за **40** видами економічної діяльності.
- Окремо представлені **Державний бюджет**, **Пенсійний фонд** та різноманітні **Фонди соціального страхування**.
- Детально представлені **процеси субсидювання** в енергетичному секторі.

ОМЗР України: кругообіг потоків

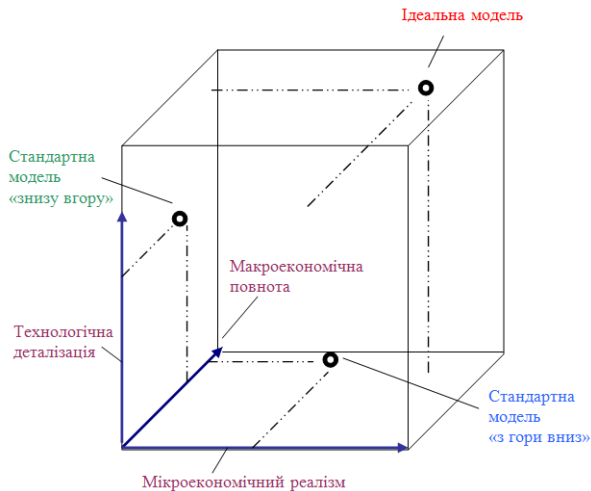
Умови положення рівноваги:

1. **«Нульові» прибутки:** для виробників визначена норма рентабельності.
2. **«Очищення» ринку:** пропозиція $\geq$ попит на кожний вид продукції.
3. **Баланс доходів та витрат:** витрати $\leq$ доходи.

ОМЗР України: приклади використання

- Тарифна реформа в енергетичному секторі.
- Заходи екологічної податкової політики та впровадження системи торгівлі викидами.
- Реалізація політики сталого енергетичного розвитку в Україні.
- Процеси інтеграції ринків електроенергії України та країн ЄС.
- Заходи політики енергоефективності та енергозбереження, зокрема оцінка наслідків реалізації НПДЕЕ.
- Процеси розвитку відновлюваної енергетики, зокрема оцінка наслідків реалізації НПДВЕ.

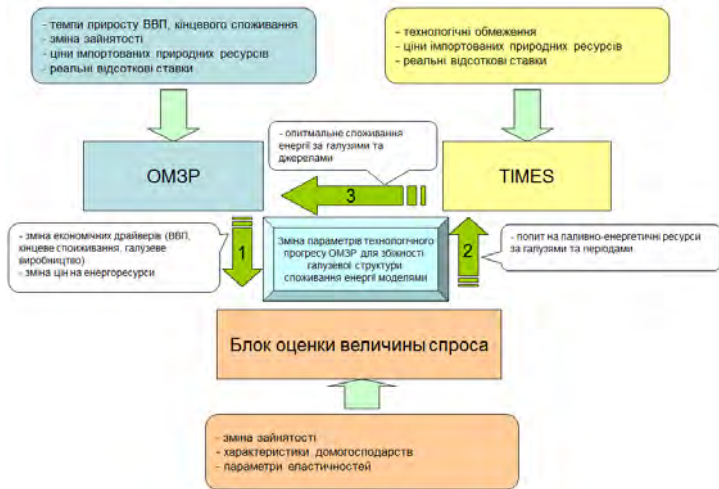
Енергетичні та економічні моделі

Взаємодоповнення енергетичних та економічних моделей

Об'єднання моделей TIMES та ОМЗР

Резюме

- Інтеграція ПЕК в економічну систему: актуальність аналізу енергетичної політики за принципом "з гори - вниз".
- Інструментарій ОМЗР: принципи побудови та відносні переваги.
- ОМЗР економіки України: ключові характеристики та сфера застосування.
- Комплексний підхід до аналізу заходів енергетичної політики: моделі ОМЗР та TIMES.

